

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2009. gada 17. februārī *

Lieta C-465/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 68. un 234. pantam, ko *Raad van State* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 12. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 17. oktobrī, tiesvedībā

Meki Elgafaji,

Noor Elgafaji

pret

Staatssecretaris van Justitie.

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši Dž. Arestis [*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmust [*U. Lohmus*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents),

ģenerālvokāts M. Pojarešs Maduru [*M. Poiares Maduro*],
sekretāre M. Fereira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 8. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— M. Elgafaji [*Elgafaji*] un N. Elgafaji [*Elgafaji*] vārdā — A. Hekmans [*A. Hekman*],
advocaat,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un K. ten Dama [*C. ten Dam*],
pārstāves,

- Beļģijas valdības vārdā — K. Pošē [*C. Pochet*] un L. van den Bruka [*L. Van den Broeck*], pārstāves,
- Grieķijas valdības vārdā — M. Mikelogianaki [*M. Michelogiannaki*], T. Papadopulu [*T. Papadopoulou*] un Dž. Papagiani [*G. Papagianni*], pārstāves,
- Francijas valdības vārdā — Ž. K. Niolē [*J-C. Niollet*], pārstāvis,
- Itālijas valdības vārdā — R. Adams [*R. Adam*], pārstāvis, kam palīdz P. Džentili [*P. Gentili*], *avvocato dello Stato*,
- Somijas valdības vārdā — J. Heliskoski [*J. Heliskoski*], pārstāvis,
- Zviedrijas valdības vārdā — S. Juhannesone [*S. Johannesson*] un K. Meijera-Seitsa [*C. Meyer-Seitz*], pārstāves,
- Apvienotās Karalistes vārdā — V. Džeksone [*V. Jackson*], pārstāve, kurai palīdz S. Vordsvorts [*S. Wordsworth*], *barrister*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. Kondu-Dirande [*M. Condou-Durande*] un R. Trousterss [*R. Troosters*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2008. gada 9. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp., un kļūdas labojums OV 2005, L 204, 24. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva”) 15. panta c) punktu, skatītu kopā ar šīs pašas Direktīvas 2. panta e) punktu.
- ² Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp Elgafaji kungu un kundzi (turpmāk tekstā — “Iaulātie Elgafaji”), kuriem abiem ir Irākas pilsonība, un *Staatssecretaris van Justitie* [Tieslietu valsts sekretārs] par to, ka pēdējais minētais noraidīja viņu pieteikumu saņemt pagaidu uzturēšanās atļauju Nīderlandē.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

- ³ Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — “ECTK”), kura tika parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā, 3. pantā ar nosaukumu “Spīdzināšanas aizliegums” ir paredzēts:

“Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.”

Kopienų tiesiskais regulējums

- ⁴ Saskaņā ar Direktīvas preambulas pirmo apsvērumu:

“Kopējas patvēruma politikas, tostarp kopējas Eiropas patvēruma sistēmas izveide ir daļa no Eiropas Savienības mērķa pakāpeniski radīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas ir atvērta tiem, kuri, apstākļu spiesti, likumīgi meklē aizsardzību Kopienā.”

5 Direktīvas preambulas sestajā apsvērumā ir noteikts:

“Šīs direktīvas galvenais mērķis ir, no vienas puses, nodrošināt, ka dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un, no otras puses, nodrošināt, lai šīm personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais pabalstu līmenis.”

6 Direktīvas preambulas desmitajā apsvērumā ir precizēts:

“Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā [kura ir proklamēta 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV C 364, 1. lpp.)]. Šī direktīva jo īpaši cenšas nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un patvēruma pieteikuma iesniedzēja un viņu pavadāmo ģimenes locekļu tiesības uz patvērumu.”

7 Direktīvas preambulas 24.–26. apsvērumā ir noteikts:

“(24) Jānosaka arī obligātie standarti, lai definētu alternatīvo aizsardzības statusu un noteiktu tā saturu. Alternatīvajai aizsardzībai jābūt komplementārai un tai jābūt papildus tai bēgļu aizsardzībai, kāda paredzēta Ženēvas konvencijā [par bēgļu statusu, kura ir parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā].

- (25) Nepieciešams ieviest kritērijus, uz kuru pamata personas, kas iesniedz starptautiskas aizsardzības pieteikumu, jāatzīst par tiesīgām saņemt alternatīvo aizsardzību. Šiem kritērijiem jāizriet no starptautiskām saistībām saskaņā ar cilvēktiesību dokumentiem un dalībvalstīs pastāvošās prakses.
- (26) Risks, kādam vispārīgi pakļauti valsts iedzīvotāji vai valsts iedzīvotāju daļa, parasti pats par sevi nerada individuālus draudus, kas būtu kvalificējami kā būtisks kaitējums.”

8 Direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir noteikt obligātos standartus, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un piešķirtās aizsardzības saturu.”

9 Saskaņā ar Direktīvas 2. panta c), e) un g) punktu:

“[..]

- c) “bēglis” ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras piederīgais šī persona ir, un nespēj vai šādu baļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību[.] [..]

[..]

- e) “persona, kas tiesīga uz alternatīvo aizsardzību” ir trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, ko nevar kvalificēt kā bēgli, bet attiecībā uz kuru ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgā persona, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī vai ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, tam draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kā noteikts 15. pantā [..], un kas nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzīb[u];

[..]

- g) “starptautiskās aizsardzības pieteikums” ir pieprasījums, ko dalībvalstij iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas cenšas saņemt bēgļa vai alternatīvo aizsardzības statusu [..].”

¹⁰ Saskaņā ar Direktīvas II nodaļas ar nosaukumu “Starptautiskās aizsardzības pieteikumu novērtēšana” 4. panta 1., 3. un 4. punktu:

- dalībvalstis var uzskatīt par pieteikuma iesniedzēja pienākumu iesniegt visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas, lai pamatotu starptautiskās aizsardzības pieteikumu;

- starptautiskās aizsardzības pieteikuma novērtējums jāveic individuāli par katru pieteikuma iesniedzēju un, to darot, jāņem vērā vairāki fakti, kas attiecas uz izcelsmes valsti laikā, kad tiek pieņemts lēmums par pieteikumu, un pieteikuma iesniedzēja individuālais stāvoklis, un
- fakts, ka pieteikuma iesniedzējs jau bijis pakļauts smagam kaitējumam vai tiešiem šādas vajāšanas draudiem, ir nopietna norāde uz reālu risku ciest smagu kaitējumu, ja vien nav dibinātu iemeslu uzskatīt, ka šāds smags kaitējums netiks atkārtots.

11 II nodaļas 8. panta 1. punktā ir noteikts:

“Novērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, dalībvalstis var noteikt, ka pieteikuma iesniedzējam nav vajadzīga starptautiskā aizsardzība, ja daļā no izcelsmes valsts teritorijas nav pamatotu baļu no vajāšanas vai nav reāla riska ciest smagu kaitējumu un ir pamatoti sagaidāms, ka pieteikuma iesniedzējs var palikt šajā valsts daļā.”

12 Direktīvas V nodaļas ar nosaukumu “Pretendēšana uz alternatīvo aizsardzību” 15. pantā, kura nosaukums savukārt ir “Smags kaitējums” ir noteikts:

“Smagu kaitējumu veido:

a) nāves sods vai tā izpilde vai

- b) pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga [vai] pazemojoša izturēšanās pret viņu, vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana izcelsmes valstī, vai
- c) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.”

¹³ Direktīvas 18. pantā ir paredzēts, ka dalībvalstis piešķir alternatīvo aizsardzības statusu trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir tiesīgs uz alternatīvo aizsardzību saskaņā ar šīs Direktīvas II un V nodaļu.

Valsts tiesiskais regulējums

¹⁴ 2000. gada Likuma par ārvalstniekiem (*Vreemdelingenwet 2000*; turpmāk tekstā — “Vw 2000”) 29. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktā ir noteikts:

“28. pantā paredzēto pagaidu uzturēšanās atļauju var izsniegt ārvalstniekam:

[..]

- b) kurš ir pierādījis, ka pastāv pietiekams pamatojums tam, ka viņa izraidīšanas gadījumā ir reāls risks, ka viņš tiks pakļauts spīdzināšanai vai necilvēciskai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem;

[..]

- d) ja, pēc ministra domām, atgriešanās izcelsmes valstī tajā esošās vispārējās situācijas dēļ radītu īpašas grūtības.”

15 2000. gada Apkārtraksta par ārvalstniekiem (“*Vreemdelingendecirculaire 2000*”) redakcijā, kas bija spēkā 2006. gada 20. decembrī, C 1/4.3.1. punktā ir noteikts:

“[Vw 2000] 29. panta 1. punkta b) apakšpunkts ļauj izsniegt uzturēšanās atļauju, ja ārvalstnieks ir sniedzis pietiekamu pamatojumu tam, ka ir pamatots iemesls uzskatīt, ka viņa izraidīšanas gadījumā pastāv reāls risks, ka viņš tiks pakļauts spīdzināšanai vai necilvēciskai vai pazemojošai attieksmei, vai sodiem.

Šis noteikums ir atvasināts no [ECHK] 3. panta. Personas izraidīšana uz valsti, kurā pastāv reāls risks (“real risk”), ka tā tiktu pakļauta šādi attieksmei, būtu minētā panta pārkāpums. Ja šāds reāls risks bija vai ir pietiekami pamatots, tad principā tiek piešķirta pagaidu uzturēšanās atļauja (patvērums).

[..]”

- ¹⁶ 2000. gada Dekrētā par ārvalstniekiem (*“Vreemdelingenbesluit 2000”*) tika ietverts jauns 3.105.d pants, lai ar 2008. gada 25. aprīli kā spēkā stāšanās datumu skaidri transponētu Direktīvas 15. panta c) punktu.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

- ¹⁷ 2006. gada 13. decembrī laulātie Elgafaji iesniedza pieteikumus, lai saņemtu pagaidu uzturēšanās atļauju Nīderlandē, kuriem bija pievienoti pierādījumi tam, ka gadījumā, ja viņi tiks izraidīti uz izcelsmes valsti, kas šajā gadījumā ir Irāka, tie tiks pakļauti reālam riskam. Savu argumentu atbalstam viņi pamatojās it īpaši uz faktiem, kas attiecas uz viņu individuālo stāvokli.
- ¹⁸ Viņi tostarp atzīmēja, ka M. Elgafaji kungs, kurš ir musulmaņu šīitu konfesijas pārstāvis, no 2004. gada augusta līdz 2006. gada septembrim strādāja britu uzņēmumā, kas apsargā personāla transportu starp lidostu un “zaļo” zonu. Viņi apgalvoja, ka M. Elgafaji tēvoci, kurš strādāja tajā pašā uzņēmumā, nogalināja milicija un viņa miršanas apliecībā tika norādīts, ka nāve iestājusies terorakta rezultātā. Neilgi pēc tam pie M. Elgafaji dzīvesvietas, kur viņš dzīvoja kopā ar N. Elgafaji, viņa musulmaņu sunnītu konfesijas laulāto, durvīm tika piestiprināta draudu vēstule, kurā bija rakstīts “nāvi kolaboracionistiem”.

- 19 Ar 2006. gada 20. decembra lēmumiem *Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie* (ministrs imigrācijas un integrācijas jautājumos; turpmāk tekstā — “ministrs”) — kurš bija kompetentā persona līdz 2007. gada 22. februārim, proti, datumam, kad par kompetento amatpersonu imigrācijas jautājumos kļuva *Staatssecretaris van Justitie*, — atteicās piešķirt pagaidu uzturēšanās atļauju laulātajiem Elgafaji. Ministrs tostarp uzskatīja, ka viņi nebija pietiekami pamatojuši apstākļus, uz kuriem tie atsaucās, un līdz ar to nebija pierādījuši to, ka pastāv reāls smagu un individuālu draudu risks, kam, kā viņi apgalvo, būtu pakļauti savā izcelsmes valstī. No tā ministrs secināja, ka viņu situācija neietilpst Vw 2000 29. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanas jomā.
- 20 Saskaņā ar ministra teikto pierādīšanas pienākums ir vienāds neatkarīgi no tā, vai aizsardzība tiek piešķirta saskaņā ar Direktīvas 15. panta b) punktu vai saskaņā ar šī paša panta c) punktu. Šīs abas tiesību normas tāpat kā Vw 2000 29. panta 1. punkta b) apakšpunkts nosaka pieteikuma iesniedzējiem pienākumu pietiekami pierādīt to, ka viņu individuālajā gadījumā patiešām pastāv smagu un individuālu draudu risks, kuram tie būtu pakļauti, ja viņiem būtu jāatgriežas savā izcelsmes valstī. Tā kā laulātie Elgafaji neiesniedza šādus pierādījumus Vw 2000 29. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, viņi nevarēja pamatoti atsaukties uz Direktīvas 15. panta c) punktu.
- 21 Pēc tam, kad laulāto Elgafaji pieteikumi par pagaidu uzturēšanās atļauju tika noraidīti, viņi iesniedza prasības *Rechtbank te's-Gravenhage* [Hāgas Pirmās instances tiesā], kura tās apmierināja.
- 22 Minētā tiesa tostarp uzskatīja, ka Direktīvas 15. panta c) punktā norādītajā gadījumā — kurā tiek ņemts vērā, ka personas, kura prasa aizsardzību, izcelsmes valstī ir bruņots konflikts, — netiek prasīta šī paša panta b) punktā un Vw 2000 29. panta 1. punkta b) apakšpunktā prasītā augstā draudu individualizācijas pakāpe. Tādējādi pierādījumus par individuālu un smagu draudu esamību, kas jāiesniedz personām, kuras prasa aizsardzību, varētu būt vieglāk iesniegt, piemērojot Direktīvas 15. panta c) punktu nekā šī paša panta b) punktu.

- 23 Līdz ar to *Rechtbank te's-Gravenhage* atcēla 2006. gada 20. decembra lēmumus, ar kuriem laulātajiem Elgafaji tika atteikts piešķirt pagaidu uzturēšanās atļaujas, jo Direktīvas 15. panta c) punktā prasītais pierādīšanas pienākums tika pielīdzināts tam, kas tiek prasīts, lai piemērotu šī paša panta b) punktu, kas ir pārņemts *Vw* 2000 29. panta 1. punkta b) apakšpunktā.
- 24 Pēc šīs tiesas ieskatiem ministram bija jāizvērtē, vai ir pamats izsniegt laulātajiem Elgafaji pagaidu uzturēšanās atļauju saskaņā ar *Vw* 2000 29. panta 1. punkta d) apakšpunktu smaga kaitējuma Direktīvas 15. panta c) punkta izpratnē esamības dēļ.
- 25 Izskatot lietu apelācijas instancē, *Raad van State* [Valsts Padome] uzskatīja, ka bija grūti interpretēt atbilstošos Direktīvas noteikumus. Turklāt tā konstatēja, ka 2006. gada 20. decembri, kad tika pieņemti ministra stridīgie lēmumi, Direktīvas 15. panta c) punkts nebija transponēts Nīderlandes tiesībās.
- 26 Šādos apstākļos *Raad van State* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

“1) Vai Direktīvas [...] 15. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šī tiesību norma paredz aizsardzību tikai tādā situācijā, uz kuru attiecas [ECTK] 3. pants, kā to ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, vai arī ka [15. panta c) punkts], salīdzinot ar [ECTK] 3. pantu, piedāvā papildu vai citu aizsardzību?

- 2) Ja Direktīvas 15. panta c) punkts, salīdzinot ar [ECTK] 3. pantu, piedāvā papildu vai citu aizsardzību — kādi šādā gadījumā ir kritēriji, lai noteiktu, vai persona, kura apgalvo, ka uz viņu attiecas alternatīvās aizsardzības statuss, patiešām ir pakļauta reālam smagu un individuālu draudu riskam plaši izplatītas vardarbības dēļ Direktīvas 15. panta c) punkta, skatīta kopā ar 2. panta e) punktu, izpratnē?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

²⁷ Vispirms ir jākonstatē, ka iesniedzējtiesa vēlas skaidrojumu attiecībā uz Direktīvas 15. panta c) punktā paredzēto aizsardzību salīdzinājumā ar ECTK 3. pantā garantēto aizsardzību, kā to ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa savā judikatūrā (skat. jo īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008. gada 17. jūlija spriedumu lietā *NA* pret Apvienoto Karalisti, *Recueil des arrêts et décisions*, vēl nav publicēts, 115.–117. punkts, kā arī minētā judikatūra).

²⁸ Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka, kaut arī ECTK 3. pantā garantētās pamattiesības ir Kopienų tiesību vispārējo principu, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, sastāvdaļa un kaut arī tiek ņemta vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, lai interpretētu šo tiesību apjomu Kopienų tiesību sistēmā, tomēr Direktīvas 15. panta b) punkts ir tas, kurš būtībā atbilst minētajam 3. pantam. Turpretim Direktīvas 15. panta c) punkts ir tiesību norma, kuras saturs atšķiras no ECTK 3. panta satura un kura līdz ar to ir jāinterpretē autonomi, vienlaikus ievērojot ECTK garantētās pamattiesības.

29 Tādējādi uzdotie jautājumi, kurus ir jāapskata kopā, attiecas uz Direktīvas 15. panta c) punkta, skatīta kopā ar direktīvas 2. panta e) punktu, interpretāciju.

30 Ņemot vērā šos sākotnējos apsvērumus un pamata lietas apstākļus, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 15. panta c) punkts, skatīts kopā ar tās 2. panta e) punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka smagu un individuālu draudu esamība alternatīvās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja dzīvībai vai veselībai ir atzīstama tad, ja pieteikuma iesniedzējs ir pierādījis, ka šie draudi ir vērsti konkrēti pret viņu sakarā ar apstākļiem, kas raksturīgi viņa situācijai. Noliedzošas atbildes gadījumā minētā tiesa vēlas zināt, saskaņā ar kādu kritēriju šādu draudu pastāvēšana var tikt uzskatīta par pierādītu.

31 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jāsalīdzina trīs veidu “smagi kaitējumi”, kas ir definēti Direktīvas 15. pantā un kas ir nosacījumi, kuriem ir jābūt izpildītiem, lai varētu uzskatīt, ka persona ir tiesīga uz alternatīvo aizsardzību, ja saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta e) punktu ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka pieteikuma iesniedzējam, ja tas atgrieztos attiecīgajā valstī, draudētu “reāls risks ciest [šādu] kaitējumu”.

32 Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka jēdzieni “nāves sods”, “izpilde”, kā arī “pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga [vai] pazemojoša izturēšanās pret viņu, vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana”, kas ir izmantoti direktīvas 15. panta a) un b) punktā, attiecas uz situācijām, kurās alternatīvās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir pakļauts tieši konkrētam kaitējuma veidam.

- 33 Turpretim direktīvas 15. panta c) punktā definētais kaitējums, kuru veido “smagi un individuāli draudi [pieteikuma iesniedzēja] dzīvībai vai veselībai”, attiecas uz kaitējuma risku vispārīgākā nozīmē.
- 34 Vispārīgāk runa drīzāk ir par “[..] draudiem [civiliedzīvotāja] dzīvībai vai veselībai” nekā par konkrētu vardarbību. Turklāt šie draudi ir raksturīgi vispārīgai “starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu” situācijai. Visbeidzot attiecīgā vardarbība, kas rada minētos draudus, ir kvalificēta kā “plaši izplatīta”, ar šo jēdzienu saprotot to, ka tā var attiekties uz personām neatkarīgi no to individuālā stāvokļa.
- 35 Šajā kontekstā vārds “individuāli” ir jāsaprot tādējādi, ka runa ir par kaitējumu, kas vērsts pret civiliedzīvotājiem neatkarīgi no to identitātes, ja plaši izplatītās vardarbības, kas raksturo notiekošo bruņoto konfliktu, pakāpe — kuru novērtē kompetentās valsts iestādes, kurās ir iesniegts alternatīvās aizsardzības pieteikums, vai tās dalībvalsts tiesas, kurās izskatīšanai ir nodots lēmums, ar kuru ir noraidīts šāds pieteikums, — sasniedz tādu līmeni, ka pastāv nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka civiliedzīvotājs, ja tas atgrieztos attiecīgajā valstī vai reģionā, būtu pakļauts reālam smagu draudu riskam Direktīvas 15. panta c) punkta izpratnē tāpēc vien, ka viņš atrodas šajā teritorijā.
- 36 Šādu interpretāciju, kas nodrošina to, ka Direktīvas 15. panta c) punktam ir pašam sava piemērošanas joma, neatspēko arī šīs direktīvas preambulas divdesmit sestā apsvēruma formulējums, saskaņā ar kuru “risks, kādam vispārīgi pakļauti valsts iedzīvotāji vai valsts iedzīvotāju daļa, parasti pats par sevi nerada individuālus draudus, kas būtu kvalificējami kā būtisks kaitējums”.

- 37 Faktiski, kaut arī šis apsvēruma nozīmē, ka ar to vien, ka ir objektīvi konstatēts risks, kas ir saistīts ar vispārīgo situāciju valstī, principā nav pietiekami, lai konstatētu, ka attiecībā uz konkrēto personu ir izpildīti Direktīvas 15. panta c) punktā izklāstītie nosacījumi, tā redakcija — izmantojot vārdu “parasti” — tomēr pieļauj izņēmuma situācijas iespēju, kuru raksturotu tik augsta riska pakāpe, ka būtu nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka šī persona tiktu individuāli pakļauta attiecīgajam riskam.
- 38 Šādas situācijas izņēmuma raksturu apstiprina arī fakts, ka attiecīgā aizsardzība ir alternatīva, un Direktīvas 15. panta struktūra, jo šī panta a) un b) punktā definētais kaitējums paredz skaidru individualizācijas pakāpi. Kaut arī tā patiešām ir taisnība, ka kopīgajiem elementiem ir būtiska nozīme direktīvas 15. panta c) punkta piemērošanā, jo attiecīgā persona tāpat kā citas personas pieder pie plaši izplatītas vardarbības iespējamām upuriem starptautiska vai iekšēja bruņota konflikta gadījumā, attiecībā uz šo tiesību norma tik un tā ir jāpiemēro sistemātiskā interpretācija, salīdzinot ar abām pārējām situācijām, kas ir paredzētas direktīvas 15. pantā, un tāpēc tā ir jāinterpretē ciešā saistībā ar šo individualizāciju.
- 39 Šajā sakarā ir jāprecizē, ka, jo vairāk pieteikuma iesniedzējs var pierādīt, ka viņš tiek skarts tieši tādu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar viņa individuālo stāvokli, jo mazāka ir plaši izplatītās vardarbības pakāpe, kāda tiek prasīta, lai viņš varētu saņemt alternatīvo aizsardzību.
- 40 Turklāt ir jāpiebilst, ka novērtējot alternatīvās aizsardzības pieteikumu individuāli par katru pieteikuma iesniedzēju saskaņā ar Direktīvas 4. panta 3. punktu, tostarp var ņemt vērā:
- plaši izplatītās vardarbības ģeogrāfisko mērogu, kā arī pieteikuma iesniedzēja faktisko galamērķi gadījumā, ja viņam ir jāatgriežas attiecīgajā valstī, kā izriet no Direktīvas 8. panta 1. punkta;

- nopietna norāde, ja tāda ir, uz reāla riska esamību Direktīvas 4. panta 4. punkta izpratnē, kuras gadījumā var tikt prasīta mazāka plaši izplatītās vardarbības, kāda tiek prasīta, lai varētu saņemt alternatīvo aizsardzību, pakāpe.

41 Visbeidzot pamata lietā ir jāņem vērā, ka kaut arī Direktīvas 15. panta c) punkts tika skaidri transponēts iekšējā tiesību sistēmā tikai pēc iesniedzējtiesai izskatāmā strīda faktu rašanās, iesniedzējtiesai valsts tiesības, it īpaši *Vw* 2000 29. panta 1. punkta b) un d) punkts, ir jāinterpretē tādā veidā, kas būtu saderīgs ar šo Direktīvu.

42 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, piemērojot valsts tiesības, neatkarīgi no tā, vai tiesību normas ir pieņemtas pirms vai pēc Direktīvas pieņemšanas, valsts tiesai, kurai ir lūgts tās interpretēt, šī interpretācija ir jāveic, cik iespējams, vadoties no Direktīvas satura un mērķa, lai sasniegtu tajā noteikto rezultātu un tādējādi nodrošinātu atbilstību EKL 249. panta trešajai daļai (skat. jo īpaši 1990. gada 13. novembra spriedumu lietā C-106/89 *Marleasing*, *Recueil*, I-4135. lpp., 8. punkts, un 2008. gada 24. jūnija spriedumu lietā C-188/07 *Commune de Mesquer*, Krājums. I-4501. lpp., 84. punkts).

43 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 15. panta c) punkts, skatīts kopā ar šīs pašas direktīvas 2. panta e) punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka:

- lai atzītu smagu un individuālu draudu esamību alternatīvās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja dzīvībai vai veselībai, nav nepieciešams, lai pieteikuma iesniedzējs pierādītu, ka šie draudi ir vērsti konkrēti pret viņu sakarā ar apstākļiem, kas raksturo viņa individuālo stāvokli;

- šādu draudu esamība izņēmuma kārtā var tikt uzskatīta par pierādītu, ja plaši izplatītās vardarbības, kas raksturo notiekošo bruņoto konfliktu, pakāpe — kuru novērtē kompetentās valsts iestādes, kurās ir iesniegts alternatīvās aizsardzības pieteikums, vai tās dalībvalsts tiesas, kurās izskatīšanai ir nodots lēmums, ar kuru ir noraidīts šāds pieteikums, — sasniedz tādu līmeni, ka pastāv nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka civiliedzīvotājs, ja tas atgriezies attiecīgajā valstī vai reģionā, būtu pakļauts reālam minēto draudu riskam tāpēc vien, ka viņš atrodas šajā teritorijā.

⁴⁴ Visbeidzot ir jāpiebilst, ka Direktīvas 15. panta c) punkta, skatīta kopā ar šīs direktīvas 2. panta e) punktu, interpretācija, kas izriet no iepriekš minētajiem punktiem, pilnībā atbilst ECTK un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai attiecībā uz ECTK 3. pantu (skat. jo īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *NA* pret Apvienoto Karalisti, 115.–117. punkts, kā arī minētā judikatūra).

Par tiesāšanās izdevumiem

⁴⁵ Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu 15. panta c) punkts, skatīts kopā ar šīs pašas Direktīvas 2. panta e) punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka:

- lai atzītu smagu un individuālu draudu esamību alternatīvās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja dzīvībai vai veselībai, nav nepieciešams, lai pieteikuma iesniedzējs pierādītu, ka šie draudi ir vērsti konkrēti pret viņu sakarā ar apstākļiem, kas raksturo viņa individuālo stāvokli;
- šādu draudu esamība izņēmuma kārtā var tikt uzskatīta par pierādītu, ja plaši izplatītās vardarbības, kas raksturo notiekošo bruņoto konfliktu, pakāpe — kuru novērtē kompetentās valsts iestādes, kurās ir iesniegts alternatīvās aizsardzības pieteikums, vai tās dalībvalsts tiesas, kurās izskatīšanai ir nodots lēmums, ar kuru ir noraidīts šāds pieteikums, — sasniedz tādu līmeni, ka pastāv nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka civiliedzīvotājs, ja tas atgrieztos attiecīgajā valstī vai reģionā, būtu pakļauts reālam minēto draudu riskam tāpēc vien, ka viņš atrodas šajā teritorijā.

[Paraksti]